

جهاد اقتصادی در جهان بینی اسلامی

www.ketab.ir

محمد اسماعیل عبداللہی

سرشناسه:	عبداللهی، محمد اسماعیل.
عنوان و پدیدآور:	جهاد اقتصادی در جهان بین‌المللی اسلامی / محمد اسماعیل عبداللهی
مشخصات نشر:	مشهد: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری:	۱۶۸ ص.
شابک	۰ - ۴۸۸ - ۱۹۵ - ۹۶۴ - ۹۷۸.
یادداشت:	فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیا.
یادداشت:	کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع:	اسلام - بررسی و شناخت
BP رده‌بندی کنگره:	۱۱
نشانه اثر:	۸ ج ۲ / ع
رده دیویی:	۲۹۷

- جهاد اقتصادی در جهان بین‌المللی اسلامی
- محمد اسماعیل عبداللهی
- ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
- چاپ اول: ۱۳۹۰
- چاپخانه: چاپ سعید
- شمارگان: ۲۰۰۰
- بها: ۲۰۰۰ تومان
- شابک: ۰ - ۴۸۸ - ۱۹۵ - ۹۶۴ - ۹۷۸
- همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

-
- مراکز پخش:
 - مشهد، خیابان دانش، دانش شرقی، بین دانش شرقی ۱۵ و ۱۷، نشر بین‌المللی المصطفی ﷺ، تلفن ۸۵۴۳۰۵۹ (۰۵۱۱)
 - قم، میدان شهدا، خیابان حجتیه، روبروی مدرسه حجتیه، فروشگاه مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، تلفکس: ۷۷۳۰۵۱۷ (۰۲۵۱)

فهرست موضوعات

۹	مقدمه
۱۷	پیش گفتار
۲۳	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۲۵	تعریف اقتصاد
۲۶	توسعه اقتصادی
۲۷	رشد اقتصادی
۲۷	تفاوت رشد اقتصادی با توسعه اقتصادی
۲۸	جهاد در لغت و اصطلاح
۲۹	ویژگی‌های جهاد فی سبیل الله
۲۹	بررسی واژه فی سبیل الله
۳۱	چیستی جهاد اقتصادی
۳۲	انگیزه در جهاد اقتصادی
۳۶	ضرورت جهاد اقتصادی

- فصل دوم: اسلام و عملیات جهادی در اقتصاد..... ۴۱
- اهمیت اقتصاد در اسلام..... ۴۳
- مدل پیشرفت اقتصادی در اسلام..... ۴۵
- معنویت و اخلاق مهم‌ترین رکن اقتصاد اسلامی..... ۴۶
- مبانی ارزشی اقتصاد اسلامی..... ۴۶
- تأکید دین بر پرداخت زکات..... ۴۷
- تأکید دین بر انفاق از مال حلال..... ۴۹
- تأکید دین بر قناعت..... ۵۰
- تأکید دین بر کار و تلاش برای ارتزاق از راه حلال..... ۵۰
- تأکید دین بر رسیدگی به ایام بی بضاعتان و بی سرپرستان..... ۵۲
- تأکید بر نظم‌پذیری جمعی و احترام به قانون..... ۵۳
- تأکید بر اینکه دنیا وسیله و ابزار است..... ۵۴
- تأکید بر حفظ محیط زیست..... ۵۵
- تأکید بر نداشتن دغدغه پولی و مالی..... ۵۵
- تأکید بر شکل‌گیری تمدن اسلامی و گسترش حکومت عدل جهانی..... ۵۶
- تأکید بر علم و توجه به آن..... ۵۷
- تأکید بر رعایت حقوق دیگران..... ۵۸
- تأکید بر پرهیز از حرص و انباشت ثروت..... ۵۹
- تأکید بر آمادگی و جهاد همه جانبه با دشمن متجاوز..... ۶۱
- تأکید بر تعهد نسبت به کار..... ۶۲
- تأکید بر پرهیز از تنوع‌گرایی و دنیا طلبی..... ۶۳
- تأکید بر برابری انسان‌ها..... ۶۵

- ۶۶ تأکید بر کیفیت کارها.
- ۶۸ تأکید بر احترام به آزادی انسان‌ها.
- ۷۰ شبهه تضاد.
- ۷۱ تحلیل و بررسی شبهه.
- ۷۱ واکاوی کاربرد جهاد در اقتصاد.
- ۷۵ بررسی موانع پیش روی حرکت جهادی در اقتصاد کشور.
- ۸۱ فصل سوم: نگاهی به الزامات و اهداف جهاد اقتصادی.
- ۸۳ الزامات و اهداف جهاد اقتصادی.
- ۸۴ الزامات جهاد اقتصادی.
- ۸۴ ۱. مراقبت از اولویت داشتن جهاد اقتصادی.
- ۸۵ ۲. داشتن روحیه جهادی.
- ۸۶ ۳. همدلی و همگرایی مردم و مسئولان.
- ۸۸ ۴. ایمان و توجه عملی به باورهای دینی.
- ۸۹ ۵. وظیفه شناسی افراد جامعه.
- ۸۹ ۶. وظیفه مداری افراد جامعه.
- ۹۰ ۷. توجه به مدیریت مالی در خانواده‌ها.
- ۹۲ ۸. استمرار عمل به شعار اصلاح الگوی مصرف.
- ۹۳ الف) دوری از اسراف.
- ۹۳ اسراف در لغت و اصطلاح.
- ۹۶ ب) میانه روی و اعتدال در امور زندگی.
- ۱۰۲ ج) قناعت و صرفه جویی.
- ۱۰۷ د) شناخت شیوه‌های صحیح مصرف.

۹. استمرار عمل به شعار همت مضاعف و کار مضاعف ۱۱۰
- اراده قوی ۱۱۰
- کار و تلاش مضاعف ۱۱۱
- مهم‌ترین اهداف در جهاد اقتصادی ۱۱۲
۱. رسیدن به درجه‌ی بی‌نیازی ۱۱۲
۲. پی‌ریزی جامع‌های سالم ۱۱۳
۳. پی‌ریزی جامع‌های پرهیزگار ۱۱۴
۴. سازندگی (عمران و آبادانی کشور) ۱۱۶
۵. تحقق عدالت اقتصادی ۱۱۶
۶. جهاد اقتصادی مهم‌ترین راهبرد مخالفت با سکولاریزاسیون ۱۱۹
- تحلیل و بررسی ۱۲۱
- فصل چهارم: آثار و پیامدهای عملی جهاد اقتصادی ۱۲۵
- آثار و پیامدهای جهاد اقتصادی ۱۲۷
- آثار و پیامدهای فردی ۱۲۷
- الف) رسیدن به خود اتکایی ۱۲۷
- ب) ابتکار و نوآوری در علم و عمل ۱۲۸
- ج) احیای ارزش‌های پذیرفته شده دینی ۱۲۹
- د) انفاق و صدقه ۱۳۰
- هـ) هدیه و بخشش ۱۳۱
- و) مدیریت خانواده و تربیت صحیح ۱۳۲
- آثار و پیامدهای اجتماعی ۱۳۳
- الف) عبور از تحریم‌ها ۱۳۳

۱۳۶	ب) منشأ تحولات مثبت برای پدیده‌های شوم اجتماعی.....
۱۳۶	طلاق.....
۱۴۲	مواد مخدر.....
۱۴۴	ج) معنویت‌زایی در جهاد اقتصادی.....
۱۴۵	د) برجیده شدن بساط اختلاف طبقاتی.....
۱۴۹	هـ) بهسازی اخلاق اجتماعی.....
۱۴۹	و) آسایش عمومی و رفاه مادی.....
۱۵۱	ز) تقویت صنایع و تولیدات داخلی.....
۱۵۳	ح) از بین رفتن فقر از جامعه.....
۱۵۳	ط) سایر آثار و پیامدهای اجتماعی.....
۱۵۴	آثار و پیامدهای جهانی.....
۱۵۴	الف) تشکیل حکومت واحد جهانی.....
۱۵۹	ب) پیاده سازی عدل جهانی و اجرای عدالت.....
۱۶۱	ج) عزت اقتصادی مسلمانان.....
۱۶۲	د) کسب اعتبار بین المللی و صدور ارزش‌های ناب اسلامی.....
۱۶۴	سخن پایانی.....
۱۶۵	سال شمار از نگاه رهبری.....
۱۶۷	کتابنامه.....

مقدمه

رویکرد دینی به آرمان شکوفایی اقتصادی وجه ممیز توسعه در دولت دینی و دولت سکولار است. رویکرد دینی در توسعه چگونه شکل می‌گیرد؟ تزریق مفاهیم ارزشی دینی در بستر تلاش‌های انسانی جوامع، راهکاری مدبرانه در ایجاد توجه خاص و عام به راه درست، و شکل دهنده رویکرد صحیح است. استفاده‌ی هوشمندانه و مدیرانه‌ی رهبر فرزانه انقلاب (مد ظله) از مفهوم ارزشی و اعتقادی «جهاد» در راه رسیدن به آرمان‌های توسعه در جامعه دینی ستودنی است؛ چرا که نقطه‌ی عطفی است که پیام‌های ایدئولوژیک و راهبریک نظام ارزشی را از صورت متعارف به عمق یک نظریه بدیع در دانش مدیریت دینی هدایت می‌کند.

«جهاد اقتصادی» تنها یک توصیه به تلاش بیشتر نیست و این چنین فروکاستنی اوج تحویلی نگری در رویارویی با پیام رهبری است. شاید پرداختن به همین یک نمونه از مدیریت هوشمندانه‌ی دینی بتواند به طور مصداقی فاصله از خاک تا افلاک دکترین ولایت فقیه از دکترین‌های سیاسی کلیشه‌ای سکولار را نشان دهد.

آن نظریه بدیعی که از دل پیام‌های رهبری به دست می‌آید راهکاری است که شبکه باورها و جداول ارزشی جامعه دینی را با ضرورت‌ها و نیازهای اولویت‌دار

متناسب و هماهنگ نموده و با ایجاد آهنگ واحد در ناخودآگاه نیروها و استعداد‌های انسانی، نظام را در رسیدن به آرمان‌های اصیل خود چابک می‌کند.

در دانش مدیریت استراتژیک یکی از مهم‌ترین فراها توجه به چهار وجه نقاط قوت (S)، نقاط ضعف (W)، فرصت‌ها (O) و تهدیدها (T) است که در هر نظامی پس از کند و کاوهای علمی در قالب یک ماتریس، شامل راهبردهایی برای پیشبرد اهداف و آرمان‌های آن نظام در حالت‌های چهار گانه قوت - فرصت (استراتژی SO)، ضعف - فرصت (استراتژی WO)، قوت - تهدید (استراتژی ST) و ضعف - تهدید (استراتژی WT)، شکل می‌گیرد.

نقطه قوت: مؤلفه‌هایی را گویند که یک نظام در صورت داشتن آن از توانایی قابل ملاحظه‌ای در رسیدن به اهداف خود برخوردار خواهد شد.

نقطه ضعف: مؤلفه‌هایی را گویند که یک نظام را در رسیدن به موقع به وضع مطلوب ناتوان می‌کند (کافی است به هشدارهای روشنگر رهبری در این خصوص توجه شود).

فرصت: پتانسیل‌های نهفته‌ای است که بهره‌گیری از آن، نظام را در رسیدن به اهداف و آرمان‌هایش کمک نموده و استفاده از آن‌ها مزایای قابل ملاحظه‌ای برای آن خواهد داشت و در حقیقت مزایای بالقوه‌ای هستند که عوامل بالفعل شدنشان هنوز به وجود نیامده است (درایت راهبران نظام‌ها و تدابیر به موقع‌شان تأثیر فوق العاده‌ای در بالفعل نمودن آنها دارد؛ چیزی که در پیام‌های بیداری-بخش رهبری به وضوح در دهه اخیر مشهود است).

تهدید: به عکس فرصت، عوامل و مؤلفه‌هایی هستند که مانع چابکی و بالندگی یک نظام می‌شوند (و تدبیر هوشمندانه راهبران نظام‌ها می‌تواند مانع از

بالفعل شدن آنها و حتی تبدیل شدنشان به فرصت شود؛ چیزی که در نظام اسلامی ایران با تدابیر به موقع و اعجاز گونه رهبری فرزانه، بارها تحقق یافته و فتنه‌های تفرقه افکن را دفع و آنها را وسیله‌ای برای انسجام بیشتر نظام نموده است).

آری اگر کمی دقیق‌تر به ماهیت پیام‌های رهبری بنگریم آن‌ها را بسیار فراتر از دعوتی متعارف، و در چارچوب راهبردهای دینی بدیع در مدیریت استراتژیک نظام می‌یابیم. بر اندیشمندانی که در جست‌وجوی علوم انسانی اسلامی استخوان نرم می‌کنند بشارت باد که در پشت سادگی پیام‌ها که از دو یا چند کلمه و واژه تشکیل شده‌اند و فراتر از آن، رفتار هوشمندانه رهبری، بنیان‌های تئوریکی را می‌بینیم که سامانه تحقق دانش مدیریت استراتژیک دینی را نوید می‌دهد.

در تدوین علوم انسانی سکولار در غرب حرکت از مفهوم به مصداق یا از تعریف به تحقق بوده است، اما دگر تدوین علوم انسانی اسلامی به جای حرکت از مفاهیم به مصداق، یا دست کم در کنار آن، می‌توان برای مصداق تحقق یافته مفهوم سازی کرد و مقام تحقق را تعریف نمود. در این راه کافی است رفتار رهبری فرزانه نظام و لیک پهرمانانه و فداکارانه‌ی مردم مسلمان ایران در فرازهای مختلف انقلاب مورد تأمل و تدبیر جدی قرار گیرد:

گفتم به کام وصلت، خواهم رسید روزی

گفتا که نیک بنگر شاید رسیده باشی

علوم انسانی اسلامی چیزی نیست که در خلاء به وجود بیاید یا فقط نظریه-هایی انتزاعی باشد؛ علوم انسانی اسلامی مفهوم‌سازی متناسب انسان تحقق یافته در دامن اسلام و جامعه اسلامی در مقام‌های مختلف و در وجوه متنوع است.

اینک با این مقدمات اگر نگاهی دوباره به پیام «جهاد اقتصادی» بیندازیم، شکی نیست که نگاهمان با بصیرتی نو توأم خواهد بود و در پس پرده‌ی سادگی و رابطه‌ی صمیمی امت و رهبری، هوشمندی و درایت ناشی از تحقق دانش دینی در ارتباط با شبکه باورها و عقاید و ارزش‌های جامعه قابل رصد خواهد بود.

این کتاب در حقیقت روشنگر استعداد اعجاز گونه تعبیر دینی «جهاد اقتصادی» و جایگاه آن در عقاید، باورها و ارزش‌های دینی و راه‌های تحقق آن است.

لازم به ذکر است که تحقق آرمان شکوفایی اقتصادی در جامعه دینی مسیری کاملاً متفاوت با آنچه امروز در غرب می‌بینیم دارد. بعد از پیدایش صنایع در اروپا، بیشتر مردم از کودکان سه ساله تا پیرمردان و پیرزنان، تحت استثمار صاحبان زر و زور بودند. برای نگاه به تاریخ خشونت بار غرب برای رسیدن به رشد اقتصادی کافی است برخی رمان‌های مشهور آنها را ورق بزنیم که حکایت پدیده‌های عینی و واقعی آن جوامع است؛ حکایت کودکانی که در کارخانه‌های پنبه پاک کنی دستی، زیر بار کارهای طاقت فرسا و شلاق‌های سرکارگرهای خشن جان خود را از دست دادند و کودکانی که در دوده تکانی کارخانه‌ها هر روزه خفه می‌شدند. در تاریخ غرب و حتی در ادبیات آن ثبت است که جسد کودکانی که در اثر استنشاق حجم زیادی از دوده خفه شده بودند، بی‌هیچ احساسی بیرون می‌آوردند و بلافاصله کودک دیگری را به درون دودکش می‌فرستادند. این واقعیات، جنایات بی‌سابقه‌ای است که در غرب اتفاق افتاده است. آنجا که غرب عزم خویش را بر رشد اقتصادی جزم کرده بود، خاطره‌ی تاریخی نظام‌های فراعنه را در ذهن‌ها تداعی کرد؛ اهرام مصر باید ساخته می‌شد،

اگرچه هزاران نفر زیر کارهای طاقت فرسا بمیرند، چرخ‌های صنایع غرب نیز باید به چرخش در می‌آید، هر چند هزاران کارگر استثمار شده فقیر جان خود را از دست بدهند. این‌ها نمونه‌هایی از خشونت‌های سرمایه‌داری غربی با مردم خودشان برای رسیدن به رشد اقتصادی است. اما غرب برای رسیدن به رشد اقتصادی با مردم سرزمین‌های خارجی چه کرد؟ اگر اکنون آفریقا عقب مانده است و غرب پیشرفته، آیا علتش رشد علمی غرب است؟ در کتاب سیاه‌پوستان آمریکا آمده است که حداقل صد میلیون جوان توسط صاحبان زر و زور آمریکا اسیر و برای بردگی به آمریکا منتقل شدند. خروج صد میلیون نیروی جوان سرشار از استعداد و انرژی از یک منطقه چه چیزی جز عقب ماندگی در همه زمینه‌ها را سبب می‌شود؟ هند، اندونزی، فیلیپین و بسیاری کشورهای دیگر با چنین جنایاتی از سوی غرب مواجه شدند.

آیا مردم آفریقا و آسیا ممکن است خاطره تلخ تاریخی تاراج سرمایه‌های مادی و استعدادهای خود را توسط غرب از یاد ببرند؟! آیا تصرف سرزمین‌های بکر سرخ‌پوستان آمریکا با کشتار خونین آنها، هیچ تأثیری در شکوفایی اقتصادی غرب نداشته است؟

تردید نیست که مبنای اولیه حرکت غرب به سوی رشد اقتصادی و سرمایه اولیه لازم برای یک جهش عظیم اقتصادی از طریق جنایت و خشونت فراهم شد؛ علم نیز در خدمت قدرت قرار گرفت و زمینه‌ی تبدیل علوم به تکنولوژی نیز با همان سرمایه خونین اولیه فراهم گشت.

این حقایق فقط مربوط به تاریخ گذشته غرب نیست، بلکه هم اکنون نیز چنین است، فقط الفاظ تغییر کرده است؛ امروز هم همان اعمال در قالب الفاظ فریبنده

حقوق بشر؛ سازمان ملل متحد، سپاه صلح، مبارزه با تروریسم و از این قبیل انجام می‌شود.

اما «جهاد اقتصادی» در منظومه‌ی اندیشه دینی راهش کاملاً جدا از طریق شیطانی غرب است. «جهاد اقتصادی» برای رشد و شکوفایی و توسعه، آغاز راهش رفع تبعیض، ستم و خشونت است. توسعه در مفهوم دینی بر مدار مفهوم تکامل معنی پیدا می‌کند. در این تفکر انسان مجموعه‌ای است از نیازهای مادی و معنوی مؤثر در یکدیگر و متأثر از یکدیگر، اما به صورتی متعادل. او هرگز در مسیر رفع نیازهای مادی خویش افراط نمی‌کند، چرا که افراط در رفع نیازهای مادی، خود نیازهای کاذبی را به وجود می‌آورد و همین طور ادامه می‌یابد، تا جایی که مفهوم اسراف در زندگی او تبدیل به یک ضرورت می‌گردد. در دایره «جهاد اقتصادی» توزیع امکانات مادی نه فقط بر مدار حقوق به معنای عام قضایی آن، بلکه در بسیاری موارد بر اساس ایثار و از خود گذشتگی است؛ لذا به عنوان مثال مالیات و انفاق در کنار هم و در یک راستا برای توزیع عادلانه امکانات مادی سازماندهی می‌شوند. در «جهاد اقتصادی» عنصر اخلاق و معنویت به فراموشی سپرده نمی‌شود و محبت و رأفت و تأکید بر آرامش جامعه و دغدغه قشر آسیب‌پذیر از ارکان آن است و همواره در ادبیات دولت‌مردان نظام اسلامی شنیده می‌شود. اینک کافیت مقایسه کنیم مبانی رشد و توسعه‌ی اقتصادی غرب را با «جهاد اقتصادی» در منظومه‌ی فکر دینی تا به روشنی دریابیم که آن یکی به کین استوار است و این یکی به مهر.

سید مجید ظهیری

دهم شعبان المعظم ۱۴۳۲

پیش گفتار

دین اسلام به عنوان کامل ترین ادیان آسمانی، داعیه دار تأمین همه نیازهای بشری و رساندن انسان ها به سعادت و خوشبختی است. رسالت پیامبر ﷺ و وجود امامان معصوم: گواهی است بر اینکه دین اسلام منحصر به زمان خاص نیست و کامل ترین و آخرین دین ها است.

از سوی دیگر از آنجایی که انسان موجودی اجتماعی است، حفظ نظام اجتماعی در گرو قوانین الهی است. چون اراده خداوند به حفظ بشر تعلق گرفته است، حکمت الهی اقتضا دارد قوانینی که متضمن حفظ نوع انسانی است در اختیار بشر قرار گیرد. از آن جا که این عمل به صورت مستقیم امکان ندارد، لازم است انسان هایی از سوی خداوند برانگیخته شوند تا پس از دریافت قانون الهی آن را به مردم ابلاغ کنند. به این ترتیب، روشن می شود که حکمت الهی مقتضی بعثت پیامبران است و مخلوقات جهان هستی نیز همیشه و در همه حال نیازمند راهنما و رهبر معصوم هستند از این رو امام صادق علیه السلام

بر اساس یک تحلیل عقلی در باره‌ی نیاز انسان به پیامبر ﷺ فرمود: «چون ثابت کردیم که آفریننده و سازنده‌ای داریم که برتر از ما و همه‌ی آفریده‌ها است، و صانع، حکمت‌مدار و بلند مقام است و هیچ یک از آفریدگان شایسته و سزاوار آن نیستند که از نزدیک با او گفت و گو نمایند، معلوم می‌شود خداوند حکیم میان خلق خود سفرایی دارد که میان او و بندگانش واسطه‌اند و پیام‌های خالق را به مخلوق می‌رسانند. آدمیان را به مصالح و منافع و وسایل بقای آنان و موجبات فتنای‌شان آگاهی می‌دهد، پس ثابت می‌شود که میان آفریدگان، کسانی هستند که از سوی خدای حکیم و علیم مأموریت امر و نهی دارند و آن‌ها پیامبران و برگزیدگان اویند.

آن‌ها حکیمانی هستند که حکمت الهی را آموخته و با آن مبعوث شده‌اند. آن‌ها در خلقت جسمانی با سایر مردم فرقی ندارند، ولی در حالات معنوی اخلاقی و صفات و کمالات وجودی کاملاً از آن‌ها متمایز هستن، از طرف خداوند به حکمت و متانت تأیید شده‌اند. افزون بر آن (بعد از انبیا) در هر دوره و زمانی ره‌آورد نبوت از طریق دلایل و براهین آن‌ها به وسیله اوصیا حفظ شده است تا زمین از حجتی که نشانه‌ی صدق و عدالت را به همراه دارد، خالی نباشد».

در این روایت که در واقع تبیین عقلانی از مسئله است که در کلام امام بازگو شده، بر حکمت خداوند تأکید شده که چون خداوند حکیم است و از

مشاهده بشر برتر است، از این رو حکمت او ایجاب می‌کند از طریق انبیا و سفیران خود بندگان را به راه سعادت هدایت کند. لذا بعد از انبیا، اوصیای آنان عهده‌دار این مسئولیت هستند.

آری، همیشه و در هر زمانی جهان خالی از حجت و امام معصوم نیست و انسان‌ها می‌توانند تمام مشکلات و نارسایی‌های خود را با امام و رهبر خود در میان بگذارند، بگذریم که اگر قرن‌هاست دوری امام عصر (عج) را تجربه می‌کنیم و در فراغ آن حضرت همیشه به انتظار نشسته‌ایم این نتیجه‌ی عملکرد خود ما انسان‌ها بوده است و اما از آنجا که لطف و عنایات معصومین علیهم‌السلام همیشه شامل حال پیروانشان بوده است باز هم امت اسلامی را بدون تکلیف و بدون سرپرست رها نکرده‌اند و در ضمن حدیثی از امام زمان علیه‌السلام و اَمَّا الْخَوَاتِئُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رُوَاةِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ، رهبری امت اسلامی را به مجتهد جامع شرایط واگذار نموده‌اند.

دین مقدس اسلام نه تنها در بردارنده‌ی اصول و قوانین راهبردی زندگی بشریت در عرصه خانوادگی است بلکه توجه به مدیریت اجتماعی و همبستگی امت نیز دارد، نگاهی که به هدف جذب حداکثری و گسترش دین مقدس اسلام است تا بتواند انسان‌های پاک فطرت بیشتری را در لوای خود قرار دهد و به سعادت اخروی برساند.

تشکیل حکومت اسلامی و انقلاب جمهوری اسلامی ایران دقیقاً برخاسته از همین مبانی فکری دینی است که به هدف تحقق ارزش‌های اسلامی، پیاده-

سازی باورها و احکام اجتماعی و زمینه‌سازی ایجاد تمدن اسلامی به رهبری مجتهد جامع الشرایط امام خمینی (ره) شکل گرفته است.

بدون شک از عرصه‌های مهمی که دین اسلام نیز به آن توجه دارد، ورود دین به همه عرصه‌های اجتماعی اعم از فرهنگ، سیاست و اقتصاد است. پیرامون همه ابعاد نیازهای بشری سخن گفته و راه را روشن نموده است گرچه عالمان دینی هنوز موفق به کشف همه‌ی این دستورات العمل‌ها و طریق‌ها نشده‌اند که البته با ظهور حضرت حجت (عج) همه‌ی آن‌ها به منصه‌ی ظهور خواهد رسید.

امام و رهبر جامعه اسلامی وظیفه دارد آسیب‌ها را شناسایی کند و امت اسلامی را آگاه و هدایت نماید. از این رو موفقیت جامعه و به مقصد رسیدن آن در گرو توجه عملی به فرمایشات و دستورات العمل‌های امام و رهبر جامعه اسلامی است.

در نظام جمهوری اسلامی با توجه به موقعیت و شرایطی که کشور در آن وجود دارد مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) بر اساس ایده‌ای که هر ساله در نامگذاری سال‌ها دارند امسال را سال جهاد اقتصادی نامگذاری کرده‌اند.

بدون شک همه مسئولین و مردم مخاطب این شعار محوری هستند و اگر بخواهند این مسأله مورد توجه جدی و تصدیق عمومی قرار گیرد می‌بایست ابعاد و زوایای نظری جهاد اقتصادی به خوبی تشریح و تبیین شود تا همه‌ی مردم و مسئولین تصور درستی از آن داشته و سپس بر اساس معرفت نسبی به

این شعار مقدس، عمل نمایند.

سئوال‌هایی که در ادامه ذکر می‌شود از جمله مهم‌ترین محورهای است که در این کتاب به آن پرداخته‌ایم:

ماهیت جهاد اقتصادی چیست؟ فرق آن با رشد و توسعه اقتصادی در چیست؟ روزه جهاد در اقتصاد چه کاربرد و پیامدهای ارزشی دارد؟ جایگاه جهاد اقتصادی در نگاه سیستمی به دین در کجا قرار گرفته است؟ مبانی ارزشی اقتصاد اسلامی در چیست؟ تحقق عملی جهاد اقتصادی چه الزاماتی را طلب می‌کند؟ حرکت جهادی در اقتصاد کشور چه پیامدهای فردی، اجتماعی و جهانی را به دنبال خواهد داشت؟

پاسخ به این سوالات و تشریح و تبیین این محورها، بر اساس متن دین یعنی کتاب و سنت بوده است تا به گونه‌ای جایگاه و ریشه جهاد اقتصادی در دین مشخص شود.

این کتاب از چهار فصل ترکیب یافته است؛ در فصل اول به « کلیات و مفاهیم » پرداخته‌ایم در این فصل تلاش شده تا نگرش مخاطب را نسبت به مفاهیم، مبادی و اصطلاحات مساله تحقیق، اصلاح و یا شفافیت بخشیم. در فصل دوم به « اسلام و عملیات جهادی در اقتصاد » پرداخته شده است در این فصل به دنبال تبیین نگاه اسلام نسبت به اقتصاد، مدل اسلامی پیشرفت در اقتصاد، مبانی ارزشی اقتصاد و ذکر مصادیق امور اقتصادی جهادپذیر در اسلام، بررسی بار معنایی کاربرد جهاد در اقتصاد بوده‌ایم. در فصل سوم به « نگاهی

به الزامات و اهداف جهاد اقتصادی» پرداخته‌ایم. و در فصل چهارم «آثار و پیامدهای عملی جهاد اقتصادی» در سه ساحت فرد، جامعه و جهان را مورد بررسی قرار داده‌ایم.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از راهنمایی‌های دلسوزانه‌ی استاد ارجمند حجت الاسلام والمسلمین دکتر مصباحی‌مقدم و اندیشورگرامی دکتر سید مجید ظهیری و نکته‌سنجی‌های دقیق پژوهشگر فرهیخته سرکارخانم مسلمی‌زاده و دوست گرامی جناب حجه الاسلام سید حمید فتاحی معصوم و همه کسانی که بنده را به گونه‌ای در این مسیر یاری نموده‌اند، قدردانی نمایم.

محمد اسماعیل عبداللہی

۱۳۹۰/۴/۱۲

www.ketaboo.ir